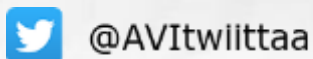

Huoltovarmuuskysymykset seurakunnissa

Taru Ruutiainen
Suomen hautaustoiminnan keskusliiton koulutuspäivät
8.11.2022 Vaasa

Mitä huoltovarmuus on?

Mitä huoltovarmuus on?

- osa varautumista
- materiaalista varautumista
- kriittisten verkostojen toimintakyvyn varmistamista
- jatkuvuudenhallintaa

Riskienhallinta on järjestelmällistä toimintaa, joka sisältää riskiarvioinnin sekä tarvittavien toimenpiteiden suunnittelun, toteutuksen, seurannan ja korjaavat toimenpiteet.

Varautuminen on ennakoivaa toimintaa, jolla varmistetaan tehtävien mahdollisimman häiriötön hoitaminen häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa.

Esim. valmiussuunnittelu, etukäteisvalmistelut, materiaallinen varautuminen, henkilöstökoulutus sekä harjoitukset

Jatkuvuudenhallinta on koko verkoston toiminnan varmentamista, jossa tunnistetaan toiminnan riskejä, häiriötilanteita ja riippuvuuksia ja luodaan toimintatapa häiriötilanteiden hallinnalle.

Esim. luotettavat yhteistyökumppanit, sopimuskäytännöt, järjestelmien varmentaminen ja erilaiset varajärjestelmät ja -laitteet.

Perinteinen

Huoltovarmuuden tarkoituksena on turvata väestön toimeentulon, maan talouselämän ja maanpuolustuksen kannalta välttämätön tuotanto, palvelut ja infrastruktuuri vakavien häiriötilanteiden ja poikkeusolojen varalta.

Uusi, määrittelemätön

Alueellisen huoltovarmuuden tavoitteena on turvata huoltovarmuuden kannalta kriittiset alueelliset toiminnot erityisesti pitkäkestoisissa ja vakavissa häiriötilanteissa eri toimijoiden yhteistyössä.

Miten huoltovarmuus minuun liittyy?

Huoltovarmuuden varautumisen tasot

Kansainvälinen taso:

- Miten turvataan Suomen huoltovarmuus osana kansainvälistä verkostoa?
- Globaalien materiaalivirtojen, osaamisen liikkuvuuden sekä muiden huoltovarmuuden kannalta välttämättömien kokonaisuuksien sopimista ja varmistamista kansainvälisissä yhteisöissä

Keskushallinto

Kansallinen taso:

- Miten Suomessa turvataan eri toimialojen sekä toimintojen häiriönsietoisuus?
- Toteutetaan esimerkiksi säädöspohjaisesti sekä toimialojen poolitoimintaa kehittämällä

**HVK:
Kriittisten
toimialojen poolit**

Alueellinen taso:

- Miten organisaatiot turvaavat yhdessä elintärkeiden toimintojen jatkuvuuden erilaisissa häiriötilanteissa?
- Organisaatioiden välisen häiriönsietoisuuden kehittäminen mm. yhteisellä riskiarvioinnilla, valmiusharjoittelulla sekä keskinäisriippuvuuksien haavoittuvuuksien hallinnalla

**Alueellinen
huoltovarmuuden
varautumisen
yhteistoiminta**

Organisaation taso:

- Miten organisaatio turvaa toimintansa jatkuvuuden erilaisissa häiriötilanteissa?
- Organisaation oman liiketoiminnan jatkuvuuden turvaaminen mm. jatkuvuudenhallinnan sekä riskinhallinnan työkaluin

Toimija itse

Huoltovarmuuden varautumisen ohjaaminen

- Laki huoltovarmuuden turvaamisesta (1390/1992)
- Valtioneuvoston asetus Huoltovarmuuskeskuksesta (455/2008)
- **Valtioneuvoston päätös huoltovarmuuden tavoitteista:** Valtioneuvosto asettaa huoltovarmuudelle yleiset tavoitteet, joissa määritellään varautumisen taso. Turvaamisen tason vaatimukset riippuvat yhteiskunnan uhkista ja riskeistä. Viimeisin tavoitepäätös on vuodelta 2018.

Huoltovarmuus-
keskus

- Valtioneuvoston selontekijä

Huomioitava:

- **Yrityksillä ei ole yleistä varautumisvelvollisuutta.**
- **Yritysten kanssa sovittava erikseen esim. häiriötilanteen aikaisesta toiminnasta.**

- **Valmiuslaki (1552/2011):** julkisoikeudellisten laitosten ja kuntien yhteenliittymien toimenpiteillä **varmistaa**

tion
ntymie
almisteluin sekä muilla

Yleinen

- **Laki aluehallintovirastoista**

alueella ja siihen liittyvän yhteistoiminnan järjestäminen, valmiussuunnittelun yhteensovittaminen, alueellisen maanpuolustuskurssien järjestäminen, kuntien valmiussuunnittelun tukeminen, valmiusharjoitusten järjestäminen sekä alue- ja paikallishallinnon turvallisuussuunnittelun edistäminen.

AVIt

- Eri toimialoilla on annettu erikseen huoltovarmuuden kannalta merkityksellistä lainsäädäntöä.
- Kukin ministeriö vastaa oman hallinnonalansa huoltovarmuudesta ja antaa siitä tarkempia ohjeita.

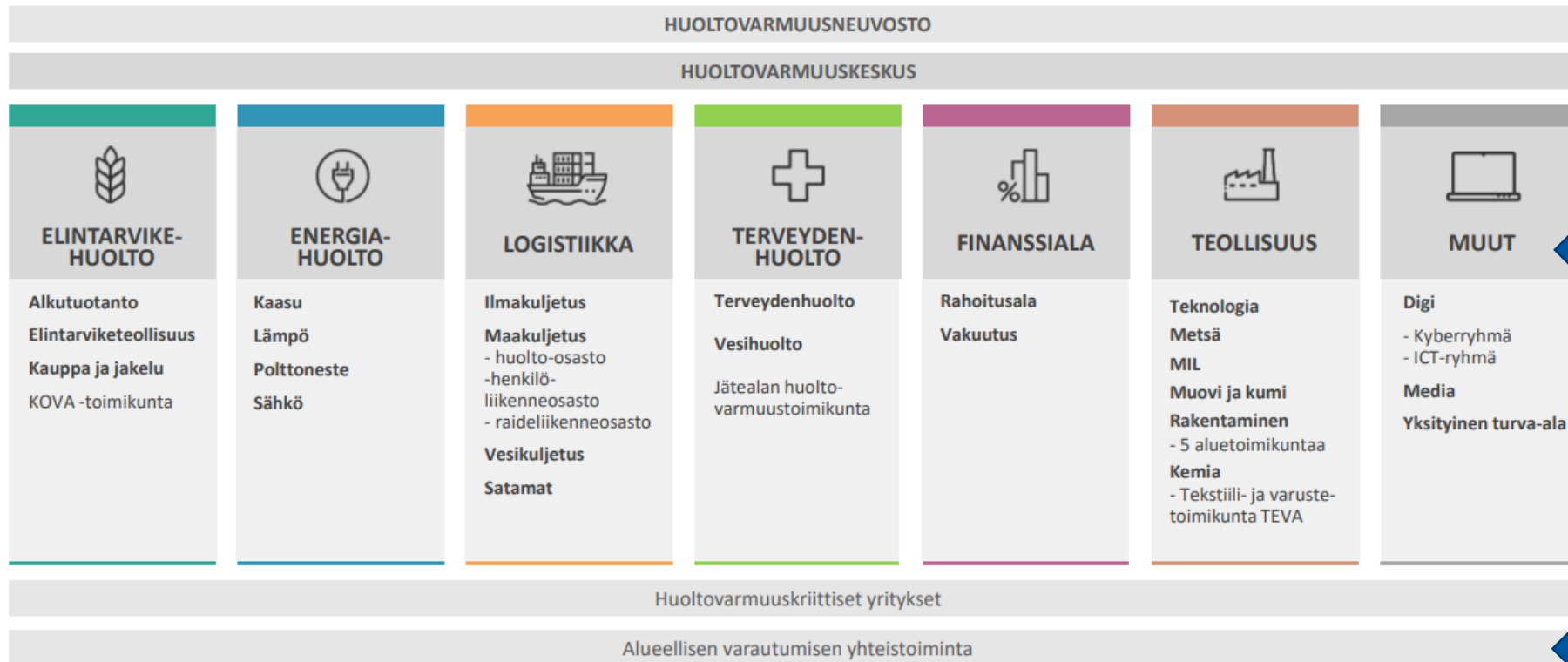
Toimialat

Huoltovarmuuskeskuksen organisaatio

HUOLTOVARMUUSORGANISAATIO

Huoltovarmuusorganisaatio muodostuu n. 1000 osallistujan yhteistoiminta- ja asiantuntijaverkostosta - sekä julkiselta että yksityiseltä sektorilta.

HV-kriittiset sektorit ja poolit:
HV-kriittiset yritykset

Alueellinen yhteistyö-verkosto:
Alueellisesti merkittävät yritykset + viranomaiset

Huoltovarmuuskeskuksen lakisääteiset varastot edelleen tärkeitä

HVK:n materiaalivarastot ovat osa kansallisen huoltovarmuuden varautumistoimenpiteitä.

- Tuontipolttoaineiden varastot min. 5 kk normaalikulutus
- Leipäviljan varmuusvarastointi min. 6 kk
 - Kaupalliset varastot: maatilat, tukkuliikkeet, teollisuus
 - Suomi ei varmuusvarastoi valmiita elintarvikkeita
 - Kaupan toimintojen turvaaminen
- Lääkkeiden ja lääkinnällisten tarvikkeiden varastointi
 - HVK, kaupalliset toimijat, sairaanhoitopiirit, apteekit (velvoitevarastointi) (- 3kk - 6kk - ja 9 kk normaalikulutus)

HVK:n varastojen käyttöön saaminen edellyttää kansallista harkintaa sekä ohjaavan ministeriön erillispäätöksen.

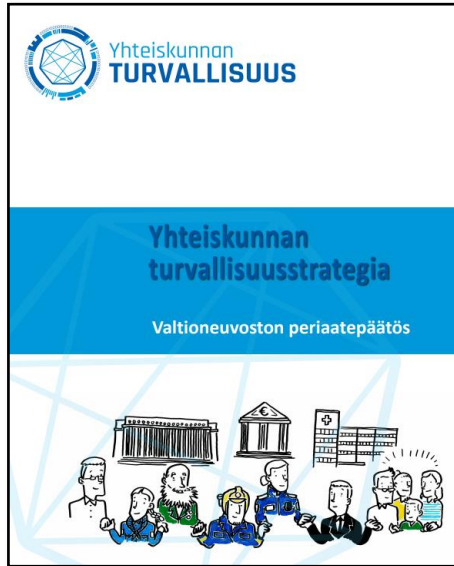
- Toimijat eivät voi (ei edes viranomaiset) laskea omaa varautumistaan HVK:n kansallisten varastojen varaan, sillä häiriötilanne voi tulla eteen hyvin nopeasti.
- Oma apu on aina nopein ja siten myös tärkein.
- Oma apu = oma osaaminen, oma varautuminen ja oma materiaallinen varautuminen.

Varastointi	Tuotteet
Valtion varmuusvarastot <i>Laki huoltovarmuuden turvaamisesta 1390/1992</i>	Tuontipolttoaineet, viljat, sairaalatarvikkeet, seosmetallit, kemikaalit kriittiset tuontiraaka-aineet
Velvoitevarastot <i>Laki tuontipolttoaineiden velvoitevarastoinnista 1070/1994</i> <i>Lääkkeiden velvoitevarastointilaki 979/2008</i>	Raakaöljy, öljytuotteet, kivihiili, (maakaasu), lääkkeet, lääkeaineet
Turvavarastot <i>Turvavarastolaki 970/1982</i>	Kriittisiä tuotteita ja materiaaleja VNA 552/2013

Mihin pitäisi varautua?

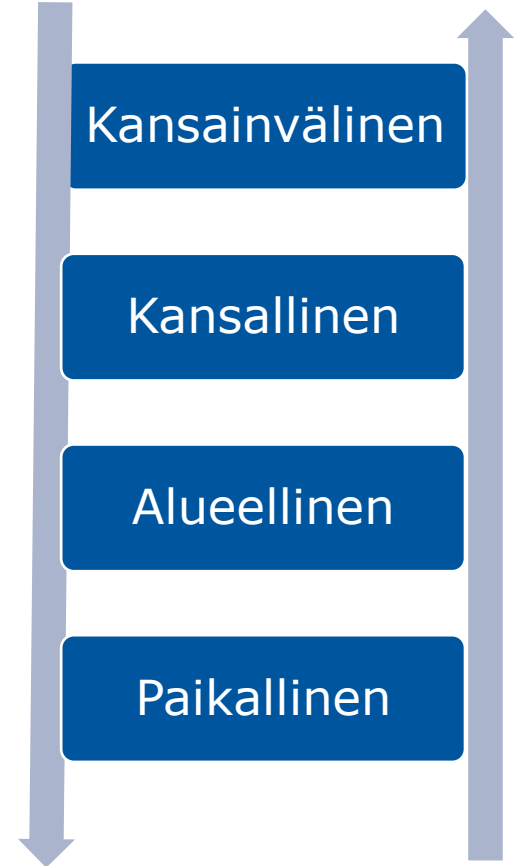
Varautumista ohjaavia dokumentteja

Alueellinen riskiarvio 2018 – Pohjanmaa
Skenaariokuvaukset ja riskimatriisi

Sisällysluettelo

Riskiarviointiprosessi	2
Vakava kemikaali- tai räjähdysonnettomuus vaarallisia aineita käsittelevässä teollisuuslaitoksessa	3
Useampi yhtäaikainen laaja metsäpalo	4
Ukkosmyrsky	5
Laajalle alueelle ulottuva talvimyrsky, johon liittyy pitkä pakkasjakso	6
Suuri, laajasti yhteiskuntaan vaikuttava rakennuspalo kriittisen infrastruktuuriin kohteessa	7
Vakava maantiliikenteen onnettomuus	8
Vakava raideliikenteen onnettomuus	9
Vakava lentoliikenteen onnettomuus	10
Suuri merellinen onnettomuus	11

Kansallinen riskiarvio 2018: Arvioidut uhkat ja häiriötilanteet

Yhteiskunnan vakauteen liittyvät uhkat ja häiriötilanteet

- Informaatiovaikuttaminen
- Poliittinen, taloudellinen ja sotilaallinen painostus
- Sotilaallisen voiman käyttö
- Laajamittainen maahantulo
- Isojen väkijoukkojen väkivaltainen liikehdintä
- Julkisen talouden vakava häiriö
- Rahoitusjärjestelmän vakava häiriö

Teknologian ja logistiikan uhkat ja häiriötilanteet

- Sähkön saannin suurhäiriö
- Viestintäverkkojen ja -palveluiden vakavat häiriöt
- Polttoaineiden saannin vakavat häiriöt
- Logistiikan vakavat häiriöt

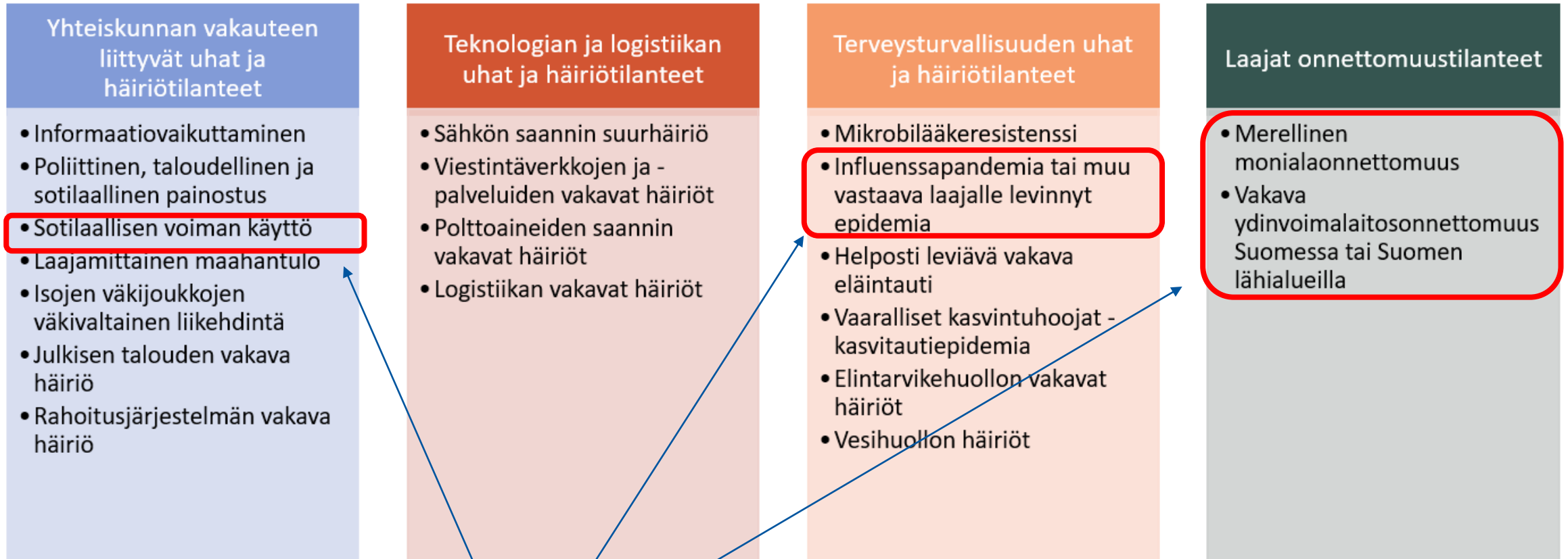
Terveysturvallisuuden uhkat ja häiriötilanteet

- Mikrobilääkeresistenssi
- Influenssapandemia tai muu vastaava laajalle levinnyt epidemia
- Helposti leviävä vakava eläintauti
- Vaaralliset kasvintuhoojat -kasvitautiepidemia
- Elintarvikehuollon vakavat häiriöt
- Vesihuollon häiriöt

Laajat onnettomuustilanteet

- Merellinen monialaonnettomuus
- Vakava ydinvoimalaitosonnettomuus Suomessa tai Suomen lähialueilla

Kansallinen riskiarvio 2018: Arvioidut uhkat ja häiriötilanteet

“

**Alueelliset riskiarviot
sekä kansallinen
riskiarvio ovat
parhaillaan
päivittymässä**

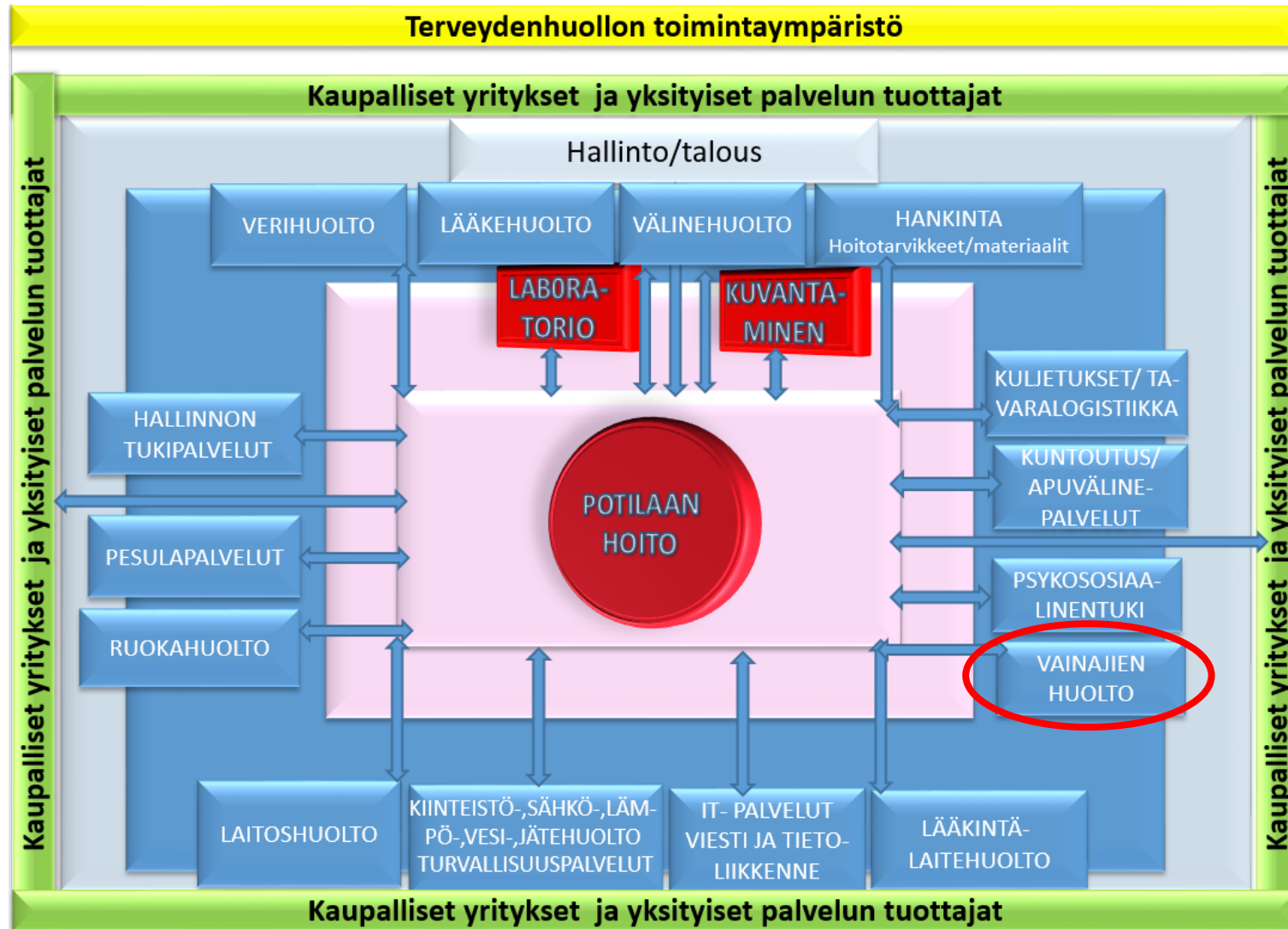
Aluehallintovirasto

- Voimassa olevat alueelliset riskiarviot (2018)
- Alueellisten riskiarvioiden päivitys valmistuu 31.3.2023 mennessä.
- **Riskiarvioprosessi 2022:**
 - Tavoitteena on muodostaa alueen toimijoiden yhteinen käsitys alueellisen häiriösietokyvyn ja häiriötilanteiden hallinnan kehittämiseksi.
 - Huoltovarmuusnäkökulmat pyritään huomioimaan kaikissa arvioitavissa riskeissä

Kriittistä?

Sairaanhoidopiirien kriittiset toiminnot (2017)

Lähde: Terveydenhuoltopooli

Kriittisten toimintojen tunnistaminen: ehdotuksia

Kriittiset toiminnot: jatkuvuudenhallinnan kehittäminen

1) **Valitaan** tarkasteltava riski: **sähkökatkos**

2) **Arvioidaan** jokaisen kriittisen toiminnon jatkuvuutta sähkökatkoksesta

- Arvioidaan vaikutukset k.o. kriittiseen toimintoon
- Tunnistetaan kehittämistarpeet
- Huomioidaan myös kumppanuudet ja niihin liittyvät sopimukset.

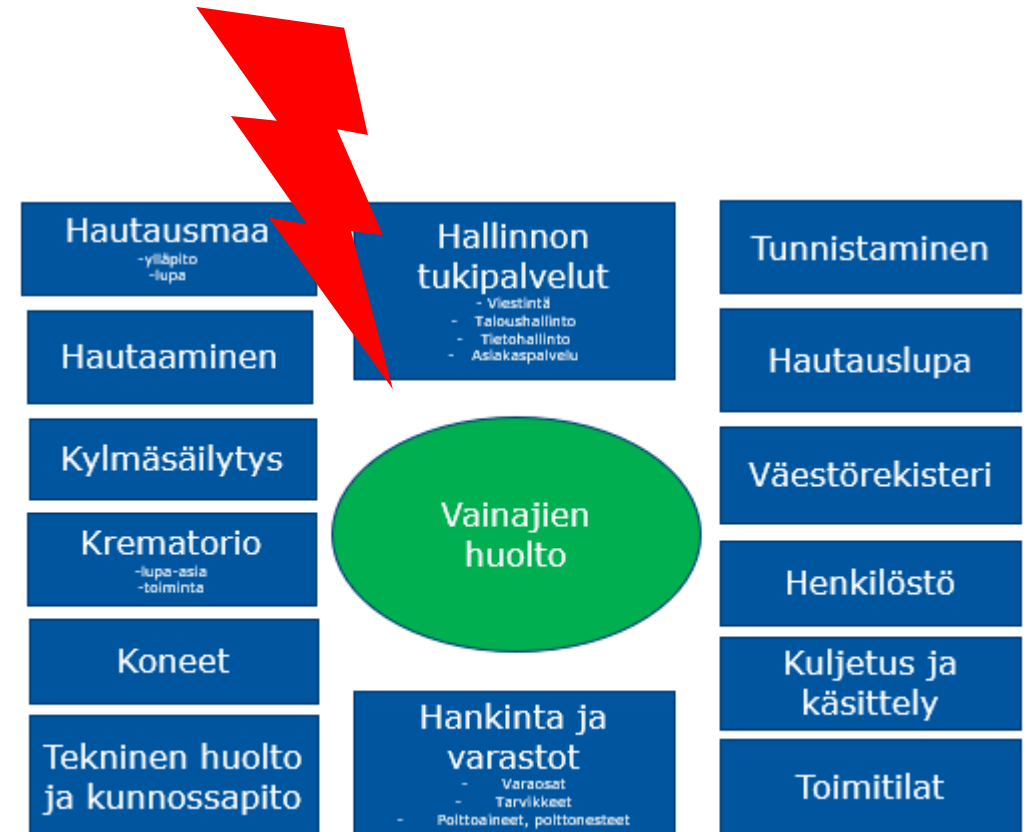
3) **Suunnitellaan kehittämistoimenpiteitä** sähkökatkoksen varalta jokaiselle kriittiselle toiminnolle

- Huomioidaan materiaallinen varautuminen

4) **Kehitetään** sähkökatkoksen varalta jokaisen kriittisten toiminnon osalta jatkuvuudenhallintaa

- Toteutetaan kehittämistoimenpiteitä
- Laaditaan kirjallisia dokumentteja esim. valmiussuunnitelmat, toimintaohjeet, työohjeet
- Huomioidaan kehittämistarpeet myös sopimuksellisessa varautumisessa (mm. yritysten kanssa)
- Tehdään varasuunnitelmia
- Koulutetaan henkilöstöä, kumppaneita ja palveluntuottajia
- Harjoitellaan

Riski: sähkökatkos

Ajankohtaista huomioitavaa varautumisessa

- Kriittisen infran häiriöt: *sähkö, vesi, tietoliikenne, logistiikka, polttonestehuolto, lämpö*
- Kyberuhkat
- Sähköpulasta johtuva alueellinen sähkökatko tulevana talvena (2-3 h, huippukulutuksen aikana, ennakkovaroitus annetaan)
- Sähköpulasta ja tuotantolaitoksen äkillisestä vikaantumisesta johtuva pitkäkestoinen ja laaja sähkökatkos (useita päiviä, ei ennakkovaroitusta)
- Sähkökatkon vaikutus tietoliikenteeseen:
 - 2G- ja 3G-verkot (puhe ja tekstiviesti) toimivat 2h taajama-alueella, 3h taajaman ulkopuolella
 - 4G- ja 5G-verkot (datan siirto) toimivat vain 15 minuuttia
 - Kuitukaapeliyhteys voi katketa heti sähkökatkon alettua
- Varautumisen yhteistoiminta aluehallintovirastojen kanssa
 - Valmiusharjoitusten teemana poikkeusolot (sodan välitön uhka tai sota) ja siitä johtuva väestön siirto (2022-2023)
 - Alueelliset valmiustoimikunnat
 - Alueelliset maanpuolustuskurssit
- Sopimuksellinen varautuminen yritysten kanssa
- Muu varautumisen yhteistoiminta

Aluehallintovirasto